

Prešovská univerzita v Prešove
Pedagogická fakulta

VZDELÁVANIE A SPOLOČNOSŤ
V.

Medzinárodný nekonferenčný zborník

Renáta Bernátová, Tetyana Nestorenko (Eds.)

PREŠOV 2020

Názov: Vzdelávanie a spoločnosť V.

Editorky: Renáta Bernátová
Tetyana Nestorenko

Recenzenti: doc. PaedDr. Ingrid Ružbarská, PhD.
prof. Pavlo Zakharchenko, DSc

Rozsah: 454 strán

Vydanie: prvé

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove, 2020

Publikácia bola vydaná elektronicky v Digitálnej knižnici UK PU:
<http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova14>

Za odbornú a jazykovú stránku zborníka zodpovedajú autori jednotlivých príspevkov. Rukopis neprešiel redakčnou ani jazykovou úpravou.

© Prešovská univerzita v Prešove, 2020

© Renáta Bernátová, Tetyana Nestorenko, 2020

ISBN 978-80-555-2438-2

EAN 9788055524382

OBSAH

ÚVOD.....	10
SEKCIA: PREDŠKOLSKÁ A ELEMENTÁRNA PEDAGOGIKA.....	11
ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	12
Наталія Бацула	
РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ 5-ГО РОКУ ЖИТТЯ: КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ.....	22
Ганна Беленька, Ірина Новоселецька	
РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	29
Оксана Боряк	
ФЕНОМЕНОЛОГІЧНИЙ ТА ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ РЕФЛЕКСІЇ І СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	35
Олександр Волков	
СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	45
Тетяна Гордієнко, Надія Білоусова, Людмила Унгуряну	
PRÁCA S INTERAKTÍVNOU TABUĽOU V KONTEXTE PROFESIJNÉHO RASTU UČITEĽA PRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA.....	54
Martin Dzurilla	
НАСЛІДУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ДОСВІДУ ТВОРЧОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	60
Юлія Котелянець	
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ КОМІКСІВ НА УРОКАХ МОВНО- ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ.....	66
Марія Лавренова, Оксана Фенчик	
ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	74
Натія Лалак, Марія Лавренова, Любов Фенчак	
SEKCIA: STREDOŠKOLSKÁ PEDAGOGIKA.....	82
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БАТЬКІВСТВА У СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	83
Людмила Гончар	
ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ СІМ'Ї І ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	89
Наталія Гудима, Ольга Ковальчук, Наталія Мелекесцева	
ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ В УКРАЇНІ ТА НОРВЕГІЇ.....	95
Олеся Корнус, Микита Коновалов, Анатолій Корнус, Сергій Сюткін, Олена Данильченко, Борис Нешатаєв	

DOLNOZEMSKÁ VOJVODINSKÁ EVANJELICKÁ A. V. ŠKOLA V KYSÁČI (koniec 19. a začiatok 20. storočia).....	101
Daniela Marčoková, Janko Ramač	
ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ У ЗАКЛАДАХ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ, ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	109
Ольга Романчук, Мирослава Данилевич, Вікторія Гуцуляк	
УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	119
Ольга Темченко	
EDUCATION OF MEANING OF LIFE VALUES IN SECONDARY AND HIGH SCHOOL: THEORETICAL-PRACTICAL ASPECTS.....	125
Katerina Zhurba	
SEKCIA: VYSOKOŠKOLSKÁ PEDAGOGIKA.....	134
БІНАРНІСТЬ ЦІЛЕОРІЄНТАЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА.....	135
Петро Атаманчук, Вадим Мендерецький, Роман Білик, Олег Панчук, Вікторія Атаманчук	
ЯКІСНА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ЯК ОСНОВА УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	150
Ольга Біляковська	
ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОГО ЗДОРОВ'Я ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	157
Тетяна Белкова	
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ.....	170
Оксана Биконя, Віра Іванишина	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗРАБОТКИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОНСТРУКТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-ПЕДАГОГОВ В ОБЛАСТИ ПИЩЕВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	181
Наталья Волкова	
CONCEPT OF OWN PEDAGOGICAL ACTIVITY IN HIGHER EDUCATION.....	188
Khrystyna Danylkiv, Nataliia Hembarska, Khrystyna Gorbova	
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	199
Андрій Дорогань	
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ДІЄВОСТІ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ.....	204
Тетяна Дорошенко	
УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ: ДІАЛОГ ТРАДИЦІЙ ТА ІННОВАЦІЙ.....	211
Лариса Корж-Усенко	
ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ.....	224
Євгенія Неведомська	

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ

FORMATION OF INFORMATION CULTURE OF UKRAINIAN STUDENTS

Євгенія Неведомська

Jevgenija Nevedomsjka

Анотація

Україна вступила у фазу інформаційного суспільства. З процесом розвитку інформаційного суспільства пов'язані й інтенсивні процеси становлення нової освітньої парадигми, що йде на зміну класичній. Сучасна людина має не лише володіти певним обсягом знань, але й вміти вчитися: шукати і знаходити необхідну інформацію, щоб розв'язати ті чи інші проблеми, використовувати для цього різноманітні джерела інформації, постійно здобувати додаткові знання. У статті запропоновано засоби для формування інформаційної культури українських студентів.

Annotation

Ukraine has entered the phase of the information society. The process of development of the information society is connected with the intensive processes of formation of a new educational paradigm, which is replacing the classical one. The modern man must not only have a certain amount of knowledge, but also be able to learn: to seek and find the necessary information to solve certain problems, to use various sources of information for this purpose, to constantly acquire additional knowledge. The article proposes the means for forming the information culture of Ukrainian students.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційна культура, комп'ютерні технології, мультимедійна презентація, електронні опорні конспекти, самостійна робота.

Key words: information society, information culture, computer technology, multimedia presentation, electronic support notes, independent work.

Вступ

У сучасному глобалізованому світі відбулися суттєві зміни, пов'язані з формуванням нового типу устрою – інформаційного суспільства. Інформаційне суспільство – це нова форма цивілізації, яка генерує сучасні структури і відповідні соціально-політичні механізми вирішення проблем, пов'язаних з розвитком галузей інформаційної технології [2]. Інформаційне суспільство виникає там, де більшість працівників зайнята виробництвом, зберіганням і реалізацією інформації, зокрема її вищої форми – знання [3]. На сьогодні не стільки обсяги промислового виробництва і темпи його зростання стали визначати могутність і рейтинг тієї чи іншої країни у світовому співтоваристві, скільки її інформаційні можливості. З процесом розвитку інформаційного суспільства пов'язані й інтенсивні процеси становлення нової освітньої парадигми, що йде на зміну класичній.

В основі нової освітньої парадигми лежить зміна фундаментальних уявлень про людину та її розвиток через освіту. Сучасна людина повинна не лише мати певний обсяг знань, але й уміти вчитися: шукати і знаходити необхідну інформацію, щоб розв'язати ті чи інші проблеми, використовувати різноманітні джерела інформації для вирішення цих проблем, постійно здобувати додаткові знання.

Однією з провідних світових тенденцій є перехід до безперервної, відкритої освіти, яка формує основу інформаційного суспільства і може розглядатися як раціональний синтез усіх відомих форм освіти [2]. Реалізація принципів відкритої освіти призводить до якісних змін у всіх елементах педагогічної системи, включаючи характер самого знання, форми і методи організації освіти, роль викладачів і студентів у навчальному процесі [8].

1. Інформаційне суспільство

1.1. Україна в інформаційному суспільстві. Разом з усім світом у фазу інформаційного суспільства вступила і Україна. І хоча рівень інформатизації у нас все ще далекий від оптимального, саме він зумовлює зміни соціальної ролі і відповідальності людей, які забезпечують виробництво, передачу і поширення інформації, виробників сучасної інформаційної техніки та технологій, вчених і працівників освіти [1]. Подальший розвиток інформатизації вимагає не тільки комп'ютерної грамотності, але й певного рівня інформаційної культури, заснованої на розумінні закономірностей розвитку інформаційного суспільства.

На жаль, як зазначав В. П. Андрущенко, «на практиці все ще можна спостерігати таку парадоксальну ситуацію: учень або студент сьогодні більше розбирається в комп'ютерах, ніж його вчитель або викладач. Очевидно, страждає інформаційна підготовка майбутнього вчителя. Педагогічні університети, на жаль, ще не стали провідниками нових інформаційних технологій, причому не тільки через нестачу коштів або комп'ютерної техніки, а перш за все в силу інерції мислення і досить наполегливий опір новому, небажання освоювати і впроваджувати нове, рухатися в ногу з часом» [1, 12].

Проте з кожним днем в суспільстві спостерігається кількісне і якісне зростання обсягу інформації. Тому в інформаційному суспільстві школа й університети не можуть перебувати осторонь комп'ютеризації. Комп'ютеризація сьогодні вже не мода, а потреба часу. Саме на комп'ютерні технології покладаються фундаментальні функції заміщати або посилювати розумову діяльність людини. У зв'язку з цим так важливо вчасно сформувати інформаційну культуру студентів – майбутніх спеціалістів.

1.2. Використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі. В інформаційному просторі викладачі природничих дисциплін на своїх лекційних заняттях використовують комп'ютерні технології з метою:

- а) демонстрації та розкриття особливостей просторової будови та функцій біологічних об'єктів;
- б) показу механізмів біологічних процесів у динаміці;
- в) експериментування з комп'ютерною моделлю біологічного об'єкта чи явища;
- г) кращого засвоєння студентами біологічної термінології;
- г) ознайомлення з явищами, які мають звукове відображення (спів птахів, звуки жаб тощо);
- д) проведення біологічних ігор, брейн-рингів тощо;
- є) проміжного і тематичного контролю знань студентів.

Сучасним високотехнологічним способом подання теоретичної інформації студентам є мультимедійна презентація [4]. Мультимедійна презентація – це сукупність текстів, зображень, звуку, відео, анімації та інших засобів подання інформації. Поєднання таких засобів дозволяє досягти максимальну ефективність мультимедійної презентації.

Переваги застосування мультимедійної презентації під час лекції, на наш погляд, пояснюються тим, що:

а) мультимедійна презентація є зручним форматом представлення теоретичної інформації, яка може бути у формі слайдів з різноманітними довідковими матеріалами з текстами, малюнками, таблицями і схемами, а також у формі анімаційного ролика, фото та відеоматеріалів, двомірної і тривимірної графіки, озвучена диктором / викладачем, музично оформлена;

б) яскравість, динамічність та емоційність подачі інформації сприяє підвищенню мотивації навчальної діяльності студентів і, як результат, її кращому осмисленню та запам'ятовуванню;

в) відбувається одночасне сприйняття аудіо-візуальної інформації, коли студент чує і бачить одночасно, що є найбільш ефективним для людського сприйняття;

г) презентацію можна записати на різні носії інформації, а потім студент може її додатково переглянути / опрацювати на моніторі комп'ютера або екрані мобільного телефону у будь-який для нього зручний час;

д) є змога оперативного внесення викладачем у презентацію певних змін.

2. Формування інформаційної культури студентів

2.1. Електронні опорні конспекти. Формуванню інформаційної культури студентів сприятимуть електронні опорні конспекти з тієї чи іншої теми (або дисципліни). При розробці такого опорного конспекту доцільно використовувати принцип порційної (дозованої) подачі інформації, рекомендованої психологами для кращого засвоєння матеріалу. Навчальний матеріал будь-якої теми розбивається на «слайди». Слайдом назвемо дозу інформації, що має самостійну цінність і повністю вміщується на екран (без смуг прокручування). На «передньому плані» слайду розташована тільки основна, обов'язкова для засвоєння інформація. Ті частини інформації, які можна «розкрити», позначаються як посилання. При виборі користувачем посилання інформація розкривається, показуючи новий інформаційний рівень (таких вкладених рівнів може бути досить багато, але психологами для уникнення нагромадження інформації рекомендується використовувати не більше трьох). Таким чином, студент сам будує стратегію свого навчання.

2.2. Самостійна робота студентів зі створення власного комп'ютерного продукту. Наступним етапом формування інформаційної культури студентів є їхня самостійна робота зі створення власного комп'ютерного продукту з тієї чи іншої теми [7]. З огляду на те, що студент витратив на цю роботу свої розумові та вольові зусилля, застосував певний інформаційний масив і особисту уяву, можна стверджувати про якісне засвоєння студентом навчальної інформації і підвищення рівня інформаційної грамотності. Адже відомо, що опанування знань – це, передусім, процес самостійного пізнання і наполегливої активної діяльності мозку. Лише знання, здобуті через самостійну роботу, є міцними і ґрунтовними. А ґрунтовні знання студентів є запорукою їхнього професійного успіху [5].

Поряд із позитивними тенденціями широкого використання комп'ютерних технологій під час навчально-виховного процесу не можна забувати і про шкідливі впливи їх на психічне і фізичне здоров'я людини, особливо молоді: негативний вплив на зір, сидячий спосіб життя, гіподинамія, комп'ютерне випромінювання, розлад психіки через перенасичення інформацією або окремими її смисловими елементами, наявність комп'ютерної «ігрової наркоманії», віртуалізація міжособистісного спілкування тощо. Тому викладачеві дуже важливо знати як можна уникнути цих негативних моментів, що здатні погіршити здоров'я студентів.

Висновки

Незважаючи на деякі негативні моменти, які виникають при роботі з комп'ютерними технологіями, сучасному фахівцеві безперечно необхідний досить високий рівень інформаційної культури, який має слугувати орієнтиром при самостійному виборі серед широкого асортименту програмних комп'ютерних засобів навчального призначення.

Формування інформаційної культури студентів повинно стати однією з основних цілей навчання і виховання у багаторівневій системі освіти, орієнтиром руху їхньої сучасної професійної підготовки. Апробація цієї технології підтвердила її високу ефективність [4; 6; 8].

Література

1. Андрущенко В. П. Філософія освіти 21 століття: пошук пріоритетів. Філософія освіти. 2005; 1:5-17.
2. Демкин В. П., Можаяева Г. В. Гуманитарное образование в информационном обществе. Открытый междисциплинарный электронный журнал «Гуманитарная информатика» [Электронный ресурс]. Вып. 1.
3. Рейман Л. Д. Информационное общество и роль телекоммуникаций в его становлении. Вопросы философии. 2001; 3:25-31.
4. Неведомська Є. О. Педагогічні аспекти вдосконалення професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту. Науковий журнал «Молодий вчений». 2018; 4.3 (56.3): 60-64.
5. Неведомська Є. О. Ґрунтовні знання студентів – запорука професійного успіху. International Scientific and Practical Conference «World Science». Multidisciplinary scientific edition. Vol. 3, May 2017; 5 (21): 50-54.
6. Неведомська Є.О., Тимчик О. В. Від якості навчальних завдань до якості освіти. Щомісячний науковий журнал «Smart and Young». 2016; 7: 48-54.
7. Nevedomsjka Jevgenija. Independent work during the training of Ukrainian students // Contemporary innovative and information technologies of social development: educational and legal aspects. Collective Scientific Monograph-24. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, 2019; pp. 248-252.
8. Nevedomska Jevgenija. Quality education in Ukraine. Modern Management: Logistics and Education. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2018; pp. 114-120.

Information about authors:

Jevgenija Nevedomsjka – PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Boris Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine.